INFLUENŢA VIOLENŢEI ÎN FAMILIE ASUPRA DEZVOLTĂRII COPIILOR

Olesea CEBOTARI

CZU: 343.625:343.85 olesea.cebotari@justice.md

The child represents for any nation, its most valuable asset, certifying the cultural and spiritual value, ennobles through his very existence, generations after generations, gathered in conditions, norms and rules so that he knows at the same time the dignity, respect, desire and right to live, mistake, reconciliation, joy, love, certainty and everything that makes him present and represent himself as a symbol of the whole Universe.

Violenţa în familie are consecinţe asupra dezvoltării personalităţii copilului şi a stării de sănătate, atât pe termen scurt, cât şi pe termen lung, indiferent dacă acesta este victimă directă sau indirectă a violenţei în familie.

În funcţie de planul de manifestare a abuzului, se pot distinge:

– violenţa fizică, efectele căreia vizează atât sănătatea şi integritatea corporală a victimei, cât şi starea sa psihologică: imagine de sine negativă, teamă, depresie;
– violenţa verbală, psihologică, afectează în principal stima de sine: victimele se simt devalorizate, îşi pierd încrederea în posibilităţile proprii, devin anxioase (extrem de neliniştite şi nesigure).

Din punct de vedere juridic, violenţa este încălcarea normelor legale care apără relaţiile sociale ce asigură o bună creştere şi dezvoltare psihofizico-socială a copilului. În acest sens, interpretarea sistematică a normelor penale şi a normelor contravenţionale în materie permite identificarea violenţei în familie drept infracţiune sau contravenţie. Or, reglementările internaţionale şi naţionale stabilesc dreptul copilului la protecţia vieţii, sănătăţii, demnităţii, integrităţii psihice şi fizice.

În sensul legii penale, violenţa în familie este incriminată la art. 201[1] în Capitolul VII din Partea specială a Codului penal al RM, intitulat „Infracţiuni contra familiei şi minorilor”.

În acelaşi timp, violenţa în familie este pedepsită şi în calitate de contravenţie, atunci când „maltratarea sau alte acţiuni violente, comise de un membru al familiei în privinţa altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrităţii corporale” – art.78[1] Cod contravenţional al RM.

Astfel, legislaţia Republicii Moldova pedepseşte violenţa în familie prin prisma unui model mixt de sancţionare. Deoarece textul incriminator pedepseşte penal doar anumite forme de violenţă în familie, care denotă un grad prejudiciabil necesar şi suficient pentru intervenţia legii penale.

În conformitate cu art. 2 din Legea privind prevenirea şi combaterea violenţei în familie nr.45 din 01.03.2007 [1] sunt specificate formele pe care le poate îmbrăca violenţa în familie, după cum urmează: violenţa fizică, violenţa sexuală, violenţa psihologică, violenţa spirituală şi violenţa economică.

Plecând de la aceste premise legislative, se poate constata că nu orice act de violenţă în familie, aşa cum este definită în art.2 din Legea nr.45, cade sub incidenţa art. 201^1 CP al RM, deoarece violenţa sexuală se află în afara câmpului incriminator al art. 201^1 CP al RM. Aplicarea violenţei sexuale de către un membru al familiei în privinţa unui alt membru urmează a fi calificată din punct de vedere juridico-penal în baza normelor de incriminare a infracţiunilor care atentează la viaţa sexuală, stipulate la Capitolul IV din Partea specială a Codului penal al RM.

În textul de lege al art. 201^1 alin. (2) CP al RM [2], observăm situaţia de necorespundere a regimului sancţionator al infracţiunii de vătămare intenţionată medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii portivit art. 152 alin. (2) CP al RM, care stabileşte pedeapsa cu închisoare de la 5 la 7 ani, pe când violenţa în familie urmată de vătămarea medie a integrităţii corporale sau a sănătăţii, conform art.201^1 alin. (2) lit. c) CP al RM, se pedepseşte cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 180 la 240 de ore sau cu închisoare de la 1 la 6 ani. Rezultă că, în situaţia în care se provoacă o vătămare intenţionată medie în condiţiile art. 152 alin. (2) CP al RM, se aplică pedeapsa cu închisoare de la 5 la 7 ani, iar atunci când aceeaşi faptă este săvârşită având calitatea specială de membru al familiei poate fi aplicată pedeapsa cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 180 la 240 de ore sau închisoare de la 1 la 6 ani.

O asemenea abordare legislativă o considerăm ca fiind una incorectă şi inechitabilă, fapt pentru care se propune egalarea prin majorare a pedepsei penale pentru varianta agravantă a infracţiuii de violenţă în familie prevăzută la art. 201^1 alin. (2) CP al RM, astfel încât sancţiunea să permită absorbţia infracţiunii descrise în art. 152 CP al RM.

Potrivit prevederilor art.78^1 Cod contravenţional al RM [3] – violenţa în familie, presupune răspundere contravenţională doar în cazul existenţei vătămărilor neînsemnate ale integrităţii corporale, pe când comiterea altor acţiuni de natură violente ce nu generează consecinţele nominalizate, rămân în afara câmpului juridic contravenţional, nefiind pedepsite, situaţie ce favorizează şi încurajează comiterea în continuare a actelor de violenţă.

Totodată, ne exprimăm dezacordul faţă de incriminarea actelor de violenţă în familie soldată cu vătămarea neînsemnată a integrităţii corporale în legea contravenţională, sancţiunea aplicată fiind munca neremunerată în folosul comunităţii de la 40 la 60 de ore sau arest contravenţional de la 7 la 15 zile.

Considerăm că aceste sancţiuni sunt prea uşoare şi nu corespund pericolului social real al violenţei în familie, iar instituirea răspunderii contravenţionale pentru acte de violenţă în familie, chiar şi pentru cele soldate cu vătămarea neînsemnată, nu contribuie absolut cu nimic la combaterea acestui fenomen, ci, din contra, favorizează evitarea răspunderii penale pentru agresivitate în familie. În această ordine de idei,

sancţionarea contravenţională stabilită pentru actele de violenţă în familie care aparent sunt soldate cu vătămarea neînsemnată a integrităţii corporale a membrilor de familie nu va avea absolut niciun efect de reeducare a agresorilor şi de protejare a celor mai importante relaţii dintr-o societate, a celor de familie.

Generalizând situaţia de fapt, am identificat cazuri când poliţia a tras la răspundere contravenţională pentru fapte de violenţă în familie, de mai multe ori aceiaşi agresori familiali. Această practică este greşită, din motiv că însăşi comiterea repetată a contravenţiilor de violenţă în familie indică asupra caracterului sistematic, caracteristic conduitei violente a agresorului, exprimată prin violenţă fizică şi psihologică, care urmează a fi examinată prin prisma prevederilor art. 201[1] alin. (1) lit. b) Cod penal, iar agresorul tras la răspundere penală.

Generalizând cele expuse *supra,* concluzionăm că minorul este partea vulnerabilă a societăţii şi datorită faptului că nu poate opune rezistenţă şi nu-şi poate exprima liber opinia, acesta este subiectul cel mai uşor victimizat.

În scopul perfecţionării legislaţiei Republicii Moldova pe această dimensiune, formulăm următoarele propuneri *de lege ferenda*:

1. Completarea dispoziţiilor art. 78[1] Cod contravenţional al RM, cu introducerea sintagmei „*dureri fizice*” după textul „*care a provocat*”, pe motiv că norma este imperfectă şi întâmpină deficienţe la documentarea cazurilor;
2. Excluderea prevederilor art. 201[1] alin.(1) lit. c) Cod penal al RM *„privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existenţă primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii”,* din raţionamente că nu este aplicabilă, pragmatică şi practică şi modificarea normei art. 201[1] alin.(1) lit. b) Cod penal al RM, într-o redacţie nouă: „*izolare, intimidare, privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existenţă primară, neglijare, înjosire sau alte acţiuni similare, săvârşite în scop de impunere a voinţei sau a controlului personal asupra victimei*”.
3. Revizuirea prevederilor Regulamentului de apreciere medico-legală a gravităţii vătămării corporale din 27.06.2003, aprobat prin OMS nr.99 din 27 iunie 2003, în partea ce ţine de „Vătămări neînsemnate” într-o redacţie mai clară şi practică, ţinând cont de modificările operate prin Legea nr.196 din 28 iulie 2016 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative.

Referinţe:

1. Legea nr. 45 din 01.03.2007 cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 55-56 din 18.03.2008, art. 178.
2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 13.09.2002, nr.128-129/1012.
3. Codul contravenţional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 16.01.2009, nr.3-6 art.15.

Recomandat
***Alina ȘAVGA,** dr., conf. univ.*